

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Seks komedier

Citation: Holberg, Ludvig: "Seks komedier", i Holberg, Ludvig: *Seks komedier*, udg. af Jens Kr. Andersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 555.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg14val-shoot-idm139796473754960/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Seks komedier

- 372 *So will (...) begreiffen*: ty: så vil jeg da fortælle Deres Nåde det. En matroskone i Nyboder har på én gang bragt 32 børn til verden og var dog ikke tykkere end en almindelig gravid kvinde. Hvordan kan Deres Nåde begribe det? historien om den mirakuløse børnefødsel kan være inspireret af en i samtiden verserende beretning om en holl. grevinde, der på én gang fødte 365 børn, der alle døde efter at være blevet døbt ligesom de i barberens historie; den aktuelle beretning er bevidnet af den fr. forfatter J.-F. Regnard i hans *Voyages* (fr.: *Rejser*) fra 1731, *Oeuvres complètes* (fr.: *Saml. Skr.*) udg.: Fournier 1875, s. 467. – *Dass ist (...) gleich darauf*: ty: det er så sandt, som at jeg står her, for jeg kan fortælle historien med omstændigheder (i enkeltheder). For børnene blev alle døbt, men døde straks derpå; se foreg. note. – *Penge (...) Boel-svin*: bonden betaler landgilde (se n.t.s. 81) til Vielgeschrey (der altså ejer fæstegods) pr. produceret enhed. – *2 psund Byg*: 1 pund (rummål) byg kunne efter forskellige egne af landet variere fra 15 skæpper (= 2 tønder = ca. 280 l) til 36 skæpper (= 4½ tønder = 625 l). – *Boel-svin*: et svin, der er opfedet på stald (i modsætning til oldensvin, der søgte deres føde i skoven). – *Drollen splide mig ad*: Djævelen sønderriv mig. – *Rdl.*: rigsdaler, se n.t.s. 11.
- 373 *Tønden*: 1 tønde byg = 139 l. – *Capitels Kiøb*: kapitelstakst, den årligt fastsatte gennemsnitspris på korn, anvendtes som beregningsgrundlag for afgifter. – *Skat*: godsejeren opkrævede skat hos fæstebønderne. – *Landgilde*: se n.t.s. 81. – *Skab*: (hud-)sygdom. – *Khud*: tørklæde. – *gal i Hovedet*: sindssyg.
- 374 *Will der Herr (...) wiederkommen soll?* ty.: vil herren, at jeg skal komme igen en anden gang? – *bi*: ventet. – *Hillement!*: »ih, du store!« – *hvortil (...) appliceret sig*: hvad har han beskæftiget sig med, lagt sig efter.
- 375 *galante Exerçitier*: fine manerer. – *Tutti*: ital.: alle.
- 376 *Cavalliers*: kavalerer. – *Bestilling*: stilling, embede.
- 377 *Det er artig*: »det var pokkers«. – *Adieu*: fr.: farvel. – *Sten. 7: scena*, lat.: scene 7; denne scene synes modelleret over 1,5 i Molières *La Malade imaginaire* (fr.: *Den indbildt syge*, dvs. Hypokondristen) fra 1673, der i det hele må regnes for forbilledet til *Den Stundesløse* (se efterskriften s. 461f).
- 378 *min hierte*: min kære.
- 379 *Jeronimi*: lat.: Jeronimus'. – *Snushane*: nedsettende betegnelse for person, der gør kur til el. efterstræber en kvinde.
- 380 *op paa Salen*: op (i den store stue) ovenpå, på 1. sal, alm. rumfordeling i datidens to-etages huse. – *Credit*: bevågenhed, good-will. – *optvække*: narre. – *stille (...) sig (...) an*: lader, som om de er. – *habile*:

- dygtige. – *komme fort*: vinder terræn. – *Glorie*: hæder. – *Skiemstykke*: kneb, streg. – *insinuerer*: indynder. – *Genie*: karakter, naturel. – *støye*: se n.t.s. 361.
- 381 *Anslag*: plan, intrige. – *befodre*: befordre, fremme. – *Senat*: lovgivende forsamling (fx. i det gl. Rom). – *Fadder-Snak*: passiar, sniksnak (egl. om fadderens snak i barselstuen). – *Machiner*: intriger.
- 382 *Anteigninger*: kritiske bemærkninger, indvendinger. – *iblant*: nu og da. – *føre sig (...) op*: opføre sig, optræde. – *lader*: ageren. – *overlegger*: overvejer, gennemtænker, forbereder.
- 383 *væl*: gerne. – *(en Time) for før*. – *entretenerer*: underholde.
- 384 *resoluerer*: beslutter. – *disartigere*: desto morsommere. – *sætte en Pind for*: hindre. – *Geheime Raad*: en fyrstes private rådgiver(e) i særlige anliggender. – *bestemmer*: sætter stævne. – *Triple-Alliance*: ved det (komiske) politiske billedsprog (jvf. «Senats», s. 381) sigtes der her nok til Frankrigs forbund med Holland og England 1717 (triple-tredobbelt).
- 385 *Præces*: retssag. – *blir Hovedet kruset paa ham*: bliver han ør, forstyrret. – *consulere*: konsultere. – *fortrædelige*: brydsomme. – *Rulle*: rolle. – *Og endelig en Barbeer*: denne rolle kommer Oldflux ikke til at spille i den ældste bevarede, her gengivne (3-akts-)version; der kan da meget vel være tale om en reminiscens, der har overlevet fra en tidligere, opr. (sandsynligvis 5-akts-)version, se herom: *Holbergs Komedier*, udg.: J. Martensen VI (1899), s. 200–202. – *Præparatorier*: forberedelser, her: det nødvendige udstyr til forklædningerne.
- 386 *omkom mig for selv*: dræbte for mig selv. – *det kand (...) spørges*: der går ry deraf. – *gaaer*: gå (bydemåde flertal). – *Exekerer*: træner.
- 387 *proponere*: foreslå. – *Kammer-jærter*: (lavere) hofembedsmand. – *Jeg Peder Madsens ældste Plante (...) underdanige Griffel*: om den retoriske stil, der her parodierende indstudies (og senere praktiseres: II,2, s. 397), se n.t.s. 137 og 143. – *Aabemaas*: den kbh.ske gade Å. – *angasere*: forvanskning af: engagere, rekommandere, anbefale. – *Huld*: gunst. – *prima*: første(fødte). – *secunda*: anden, næstældste. – *accorderer*: overlade, bevilge (efter overenskomst). – *overantvordte*: overgive (i andens varetægt el. myndighed). – *efter Sigt*: efter forevisning (af forfalden veksel). – *meriterende*: fortjenstfulde. – *Transport*: overdragelse af fordring på et pengebeløb. – *valore intrinseco*: lat. el. ital.: i indre værd. – *autoseret Sæddel*: et på komediens tid nyt betalingsmiddel (udstedt 1713 pga. pengeknapheden under Store Nordiske Krig), hvis kurs var synkende, indtil sedlerne helt inddrogtes 1728. – *Ban-ø-Daler*: sølvrigsdaler (se n.t.s. 11) = specie, Hamburgerbankens regningsenhed ved kursfastsættelse, tidens «hårde valuta». – *Stand og Vilkor*: sociale status og økonomiske stilling. – *svelge*: «sluges». – *outrere*: overdrive, «overspille».